ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 24.6.2020 г.
COM(2020) 265 final

PART 1/3

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА

ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА И СМЕТНАТА ПАЛАТА

Годишен доклад за управлението и изпълнението на бюджета на ЕС за 2019 година

European Commission

ISSN 2599-7092

Annual Management and Performance Report for the EU Budget

#EUBUDGET

FINANCIAL YEAR

2019

INTEGRATED FINANCIAL AND ACCOUNTABILITY REPORTING 2019

Budget

Съдържание

ПРЕДГОВОР **3**

ВЪВЕДЕНИЕ **7**

РАЗДЕЛ 1 –ИЗПЪЛНЕНИЕ И РЕЗУЛТАТИ **9**

1.1. Ориентиран към резултатите бюджет на ЕС 11

1.2. Хоризонтални приоритети в бюджета на ЕС 14

1.3. Конкурентоспособност за растеж и работни места 19

1.4. Икономическо, социално и териториално сближаване 24

1.5. Устойчив растеж: природни ресурси 28

1.6. Сигурност и гражданство 32

1.7. Глобална Европа 35

1.8. Специални инструменти 39

РАЗДЕЛ 2 – ВЪТРЕШЕН КОНТРОЛ И ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ **41**

2.1. Комисията управлява бюджета на ЕС в комплексна среда 43

2.2. Комисията разчита на различни инструменти, за да гарантира, че парите на данъкоплатците се управляват добре 49

2.3. В резултатите от контрола, извършен от Комисията, се потвърждава, че бюджетът на ЕС е добре защитен 58

2.4. По-нататъшно развитие: перспективи за 2020 г. и периода 2021–2027 г. 70

ПРИЛОЖЕНИЯ **73**

Предговор

За мен е удоволствие да представя *Годишния доклад за управлението и изпълнението на бюджета на ЕС — финансова 2019 година*. В него се представя общ преглед на изпълнението, управлението и защитата на бюджета на ЕС и самият доклад представлява част от пакета от интегрирани отчети за финансите и управленската отговорност на Комисията. С него се изпълняват задълженията на Комисията съгласно Договора за функционирането на Европейския съюз ([1]) и Финансовия регламент ([2]) и той е съществена част от високоразвита система за финансова отчетност.

2019 г. беше последната година на законодателния орган, действащ през периода 2014—2019 г., и затова беше поставен акцент върху завършването на работата по приоритетите на Комисията „Юнкер“ и подготовката на прехода към нова Комисия, ръководена от председателя Фон дер Лайен.

Бюджетът на ЕС допринася за укрепването и по-голямата устойчивост на европейската икономика. Около половината от бюджета се отделя за интелигентен и приобщаващ растеж. Бюджетът се използва и за инвестиции в бъдещето, по-специално за преход към по-зелена и цифрова Европа. През 2019 г. бе отново доказано, че бюджетът на ЕС може да доведе до осезаема промяна в живота на гражданите на ЕС в много райони, независимо дали чрез подобрения в транспорта, по-добра свързаност у дома и по време на пътуване или чрез подобряване на околната среда, като бе изпълнено обещанието поне 20 % от него да бъдат използвани за борба с изменението на климата. Чрез бюджета на ЕС бе подкрепен и общият европейски отговор в областта на миграцията и сигурността.

Бюджетът на ЕС ще продължи да играе ключова роля в подкрепа на амбициозния Европейски зелен пакт. В същото време той остава от първостепенна важност при справянето с нови предизвикателства: в настоящата криза използвахме цялата му гъвкавост, за да насочим финансирането бързо натам, където нуждите, свързани с преодоляването на последиците от кризата, са най-големи.

Настоящата криза, предизвикана от коронавируса, бе поредното доказателство колко е важно ЕС да може да разчита на правилно преценена и гъвкава многогодишна финансова рамка. В рамките на установените граници на капацитета му и неговата регулаторна гъвкавост бюджетът предоставя средства за действие и бързо реагиране при непредвидени и безпрецедентни кризи. Подкрепен от инструмента Next Generation EU, дългосрочният бюджет на ЕС ще бъде също в основата на възстановяването, тъй като е доказана способността му да функционира като катализатор за солидарност, отговорност и иновации при същевременно гарантиране на доброто финансово управление през целия жизнен цикъл на финансираните чрез него програми.

Комисията отдава голямо значение на това бюджетът на ЕС да се изразходва отговорно и правилно, както и на работата с всички участващи страни, за да се гарантира, че той води до осезаеми резултати по места. В настоящия доклад са представени стъпките, които се предприемат, за да се гарантира, че бюджетът на ЕС се управлява в съответствие с най-високите стандарти за добро финансово управление.

Комисията внимателно следи изпълнението на бюджета на ЕС на място. Ако установи, че държави членки, посредници или крайни бенефициери са похарчили пари на ЕС неправилно, тя предприема незабавни мерки за коригиране на тези грешки и за събиране на средствата, ако това е необходимо. По оценка на Комисията оставащото след корекциите и събиранията на суми през следващите години равнище на грешки при разходите за 2019 г. ще бъде под 1 %, което е доста под прага на същественост от 2 %. Чрез настоящия доклад Комисията поема цялостна политическа отговорност за управлението на бюджета на ЕС през 2019 г.

За Комисията съгласуваното докладване и подобряването на различните инструменти за контрол играят ключова роля за защитата на бюджета на ЕС. Мога да Ви уверя, че ще продължим да работим, за да гарантираме, че всяко евро, внесено от данъкоплатците от ЕС, е

([1]) Член 318 от Договора за функционирането на Европейския съюз.
([2]) Член 247 от Финансовия регламент.

изразходвано правилно в интерес на гражданите.

Йоханес Хан, член на Комисията,
отговарящ за бюджета и администрацията

Годишен доклад за управлението и изпълнението на бюджета на ЕС — финансова 2019 година

Въведение

Годишният доклад за управлението и изпълнението на бюджета на ЕС — финансова 2019 година е основният принос на Комисията за ежегодната процедура по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на ЕС ([3]), чрез която Европейският парламент и Съветът контролират това изпълнение. Докладът обхваща както изпълнението на програмите, финансирани от бюджета на ЕС, така и управлението на бюджета на ЕС от Комисията през отчетната година.

Настоящият доклад е част от по-широкия пакет от интегрирани отчети за финансите и управленската отговорност ([4]), който включва и годишните отчети ([5]), дългосрочна прогноза за бъдещите входящи и изходящи потоци за следващите 5 години ([6]), отчета за вътрешните одити ([7]) и доклада за последващите действия във връзка с освобождаването от отговорност ([8]).

В раздел 1 се прави общ преглед на изпълнението на бюджета на ЕС през 2019 г., като се поставя акцент върху ключовите програми. В този раздел се представя най-новата информация от различни източници, включително мониторинга на програмите, оценките и одитите, във връзка с резултатите, постигнати с бюджета на ЕС до края на 2019 г. Този раздел е структуриран съгласно функциите от настоящата многогодишна финансова рамка.

Това докладване се допълва от по-подробна информация за изпълнението по отделни програми в **„Общ преглед на изпълнението на програмите“ (приложение 1).** В прегледа се обобщават основните изводи за изпълнението от програмните отчети, придружаващи предложението за проектобюджет за 2021 г.

В раздел 2, отнасящ се до вътрешния контрол и финансовото управление, се докладва за мерките, които Комисията предприе през 2019 г., за да осигури доброто финансово управление на бюджета на ЕС. Въз основа на резултатите от контрола, докладвани от отделите на Комисията, които отговарят за управлението на бюджета, се потвърждава, че бюджетът на ЕС е добре защитен. Чрез настоящия доклад Комисията поема цялостната политическа отговорност за управлението на бюджета на ЕС.

([3]) Ежегодната процедура по освобождаване на отговорност е процедурата, чрез която Европейският парламент и Съветът дават окончателното си одобрение за изпълнението на бюджета за конкретна година и търсят политическа отговорност от Комисията за изпълнението на бюджета на ЕС. (https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/how-it-works/annual-lifecycle/assessment/parliaments-approval_bg).

([4]) Член 247 от Финансовия регламент.

([5]) Член 246 от Финансовия регламент.

([6]) Член 247, параграф 2 от Финансовия регламент.

([7]) Член 118, параграф 8 от Финансовия регламент.

([8]) Член 261, параграф 3 от Финансовия регламент.

Раздел 1 – Изпълнение и резултати

1.1. Ориентиран към резултатите бюджет на ЕС

Бюджетът на ЕС помага приоритетите на Съюза да се превърнат в резултати, които променят живота на хората. Това е предимно бюджет за инвестиции, който помага да се осигурят ресурси, съответстващи на споделените амбиции на ЕС, за да бъдат те превърнати в реалност. Бюджетът е съсредоточен върху областите, в които обединяването на ресурси за справяне с общите предизвикателства може да доведе до резултати, които не могат да бъдат постигнати толкова ефективно или ефикасно от държавите членки, ако те действат самостоятелно. Такъв е случаят в най-различни области, като трансграничната инфраструктура, управлението на външните граници, широкомащабните космически проекти и паневропейските научни изследвания.

1.1.1. Бюджетът на ЕС се управлява добре, като се поставя силен акцент върху резултатите

Бюджетът на ЕС е основно **бюджет за инвестиции**. В размер на приблизително 1 % от брутния национален доход на ЕС и представляващ около 2 % от всички публични разходи в ЕС, той има за цел да допълни националните бюджети и да се реализират съвместно договорените приоритети. За разлика от националните бюджети, бюджетът на ЕС се съсредоточава най-вече върху подпомагането на стратегическите инвестиции в средносрочен и дългосрочен план и върху използването на своя ефект на лоста за катализиране на инвестиции от други публични и частни източници. Финансовите програми на ЕС се управляват директно от Комисията, например в областта на научните изследвания, или съвместно с държавите членки, например по отношение на политиката на сближаване. Около две трети от бюджета на ЕС се управляват съвместно с държавите членки чрез споделено управление.

Бюджетът на ЕС се приема ежегодно въз основа на 7-годишна финансова рамка. Структуриран в пет функции, той обединява 60 финансови програми с различен размер и обхват. В някои области на политиката бюджетът на ЕС е основният инструмент за изпълнение, например в общата селскостопанска политика. В други области той се допълва от регулаторни инструменти, които допринасят за постигането на целите на политиката на ЕС.

Бюджетът на ЕС има солидна и интегрирана **рамка за изпълнение**, водеща до правилно управлявани и ориентирани към резултатите програми на ЕС. Тази рамка включва ясни и измерими цели за всяка програма, заедно с показатели, които осигуряват основа за мониторинг, докладване и оценка. Информацията от показателите, комбинирана с други източници на качествена и количествена информация за изпълнението, например оценки, дава възможност да се оценят изпълнението на програмата и напредъкът към договорените цели. По този начин ръководителите на програми могат да предвиждат и да преодоляват слабостите в изпълнението на програмата и се осигурява важен принос за вземането на решения, свързани с бюджета.

Приложение 1 към настоящия доклад „Общ преглед на изпълнението на програмите“ съдържа последната налична информация за изпълнението на всяка програма. В него е направен общ преглед на целите на всяка програма заедно със състоянието на изпълнението на бюджета по програмата и най-новите налични данни за изпълнението.

Оценката на изпълнението е застъпена още по-силно при разработването на някои финансови програми. За настоящите европейски структурни и инвестиционни фондове например е създаден **резерв за изпълнение**. Този резерв беше освободен през 2019 г. за програмите, които до края на 2018 г. са постигнали своите предварително определени етапни цели. По отношение на програмите и приоритетите, чиито етапни цели не са постигнати, ресурсите бяха преразпределени.

Рамката за изпълнението на бюджета на ЕС и свързаното с нея докладване се укрепват с течение на времето. В това отношение бяха полезни одитите, извършени от **вътрешни и външни одитори.** Неотдавнашните препоръки на Европейската сметна палата доведоха до по-балансирано докладване за

изпълнението, като се отделя повече внимание на срещнатите предизвикателства, поставя се по-силен акцент върху надеждността и качеството на данните и се дават по-ясни обяснения за това как данните за изпълнението са използвани за подобряването му.

Подобренията ще продължат с **предложенията на Комисията за многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г.** Въз основа на констатациите от всеобхватния преглед на разходите Комисията включи в предложенията за финансовите програми по-малък брой, но по-качествени показатели, свързани тясно с целите на програмите. Понастоящем Комисията работи с Европейския парламент и Съвета, за да гарантира, че тези подобрения, както и другите промени в разработването на програмите, които ще допринесат за подобряване на изпълнението, ще бъдат отразени в окончателните бъдещи програми.

1.1.2. Бюджетът на ЕС през 2019 г.

Като се имат предвид европейските избори през май 2019 г., това беше година на преход за Европейския съюз. Акцентът беше поставен върху завършването на работата по политическите приоритети на Комисията „Юнкер“ и подготовката за встъпването в длъжност на нов Европейски парламент и нова Комисия, ръководена от председателя Урсула фон дер Лайен. В стратегическата програма на Европейския съвет ([9]) и политическите насоки ([10]) на Комисията, ръководена от председателя Фон дер Лайен, е определена политическата рамка за предстоящия период.

2019 г. беше и предпоследната година от изпълнението на финансовите програми по многогодишната финансова рамка за периода 2014—2020 г. Тези програми вече се изпълняват с нормален ритъм на работа и имат голям принос за изпълнението на приоритетите на ЕС. През 2019 г. беше обърнато специално внимание на инвестициите в растежа и създаването на работни места, както и на подкрепата за изпълнението на приоритетите на ЕС в областта на миграцията и сигурността.

През 2019 г. бюджетът на ЕС допринесе за укрепването и по-голямата устойчивост на европейската икономика. Чрез него бяха подкрепени също така инвестициите в двойния преход към по-зелена и по-цифрова Европа и бяха финансирани програми за насърчаване на солидарността и сигурността както в границите на ЕС, така и извън тях.

През 2019 г. общият размер на поетите от бюджета на ЕС задължения възлизаше на 161 милиарда евро ([11]). Около половината от тази сума (81 милиарда евро) беше разпределена по функция 1 **„Интелигентен и приобщаващ растеж“**, разделена на функция 1а **„Конкурентоспособност за растеж и работни места“** (14 %) и функция 1б **„Икономическо, социално и териториално сближаване“** (35 %). Функция 2 **„Устойчив растеж: природни ресурси** беше втората по големина област на бюджета, с 59 милиарда евро (37 %). 4 милиарда евро бяха отпуснати за функция 3 **„Сигурност и гражданство“**, включително за укрепване на външните граници на ЕС и за справяне с бежанската криза и незаконната миграция. 12 милиарда евро бяха разпределени за функция 4 **„Глобална Европа“**, а 6 милиарда бяха изразходвани за **административни разходи на Комисията** по функция 5.

([9]) https://www.consilium.europa.eu/bg/press/press-releases/2019/06/20/a-new-strategic-agenda-2019-2024/
([10]) https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_bg_1.pdf
([11]) Бюджетни кредити за поети задължения от 2019 г., включително коригиращите бюджети, без пренесените суми и целевите приходи, както и без сумите за Европейския фонд за приспособяване към глобализацията и фонд „Солидарност” на ЕС. Изпълнените бюджетни кредити за поети задължения възлизат на 173 милиарда евро (вж. консолидираните годишни отчети).

Бюджетът на ЕС за 2019 г., бюджетни кредити за поети задължения по бюджетни функции. Всички суми са в милиони евро.
Източник: Европейска комисия

Що се отнася до **изпълнението на бюджета на ЕС**, наличната отчетна информация в края на 2019 г., представена в „Общ преглед на изпълнението на програмите“ в приложение 1, показва, че повечето програми постигат добър напредък към постигане на целите, определени в началото на програмния период. Въпреки забавеното стартиране на програмите за сближаване за 2014—2020 г., напредъкът в изпълнението понастоящем се ускорява. Там, където имаше конкретни проблеми във връзка с изпълнението на определени програми, в „Общ преглед на изпълнението на програмите“ е включено допълнително обяснение как това е повлияло на резултатите и какви смекчаващи мерки са предприети. Окончателни заключения относно изпълнението на програмите обаче ще могат да бъдат изготвени само въз основа на подробни оценки след приключване на текущите програми. При всяка такава оценка следва да се обърне надлежно внимание на въздействието на пандемията от COVID-19 и стъпките, предприети за пренасочване на бюджета на ЕС за подпомагане на преодоляването на последиците от кризата и възстановяването след нея.

Изпълнението на бюджета на ЕС е отговорност, споделена между многото участници, включени в изпълнението му. Като отговорник за бюджета на ЕС, който е изцяло отговорен за изпълнението по Договора, Комисията има пълноценна роля, като работи за осигуряване на ефективно и ефикасно управление на финансовите програми на ЕС и постигане на планираните резултати на място.

Административният бюджет по функция 5, с който се подпомага както управлението на бюджета, така и пълния спектър от дейности на институциите на Европейския съюз, представлява малък дял от бюджета на ЕС. Съвместно с останалите институции Комисията предприе стъпки за подобряване на ефективността на всички свои операции и постигна значителни икономии при настоящата финансова рамка, включително чрез намаляване на персонала с 5 % между 2013 и 2017 г. ([12]). Европейската сметна палата потвърди тези икономии, като отбеляза отрицателните им последици за персонала ([13]). Тези икономии са реализирани в момента, когато все повече нарастват очакванията Комисията да постига успехи в области като прехода към зелена и цифрова икономика, индустриалната политика, икономическото и социално възстановяване, миграцията, върховенството на закона и сътрудничеството в областта на отбраната. Този натиск беше допълнително усилен от натоварването в резултат на разработването и разгръщането на цялостен отговор на ЕС на пандемията от COVID-19 и последствията от нея. Следователно стабилността на административния бюджет в рамките на бъдещата финансова рамка ще бъде от съществено значение, за да могат институциите на ЕС да продължат да постигат резултати във всички приоритетни области в ЕС.

([12]) Повече информация относно стъпките, които Комисията продължава да предприема за подобряване на ефективността при управлението на бюджета, е предоставена в раздел 2 от настоящия доклад.

([13]) Европейска сметна палата, *Специален доклад № 15/2019 „Изпълнение от Комисията на пакета от мерки от 2014 г. за реформи в условията, засягащи персонала — големи икономии, но не без последици за служителите“*.

1.2. Хоризонтални приоритети в бюджета на ЕС

Бюджетът на ЕС е насочен към конкретните политически нужди чрез една или няколко програми. Хоризонталният характер на някои политически цели обаче изисква по-задълбочена интеграция в целия бюджет. Това важи особено за разходите, свързани с климата, защитата на биологичното разнообразие и преследването на целите за устойчиво развитие.

1.2.1. Чрез бюджета на ЕС се осигурява силна подкрепа за заложените в него цели в областта на климата и биологичното разнообразие

Подходът на **интегриране на въпросите, свързани с климата** води до задълбочена интеграция на свързаните с климата разходи в дългосрочния бюджет. Настоящата обща цел е да се отделят 20 % от разходите на ЕС за целите в областта на климата. През 2019 г. разходите, свързани с климата надвишават тази цел и възлизат на около 35 милиарда евро, или 21 % от бюджета на ЕС. Кумулативно през периода 2014—2020 г. бюджетът на ЕС ще осигури принос в размер на 211 милиарда евро, или 19,8 %, за целите в областта на климата. Въпреки че това е малко по-малко от целта, годишните разходи, свързани с климата постоянно надвишават 20 % през последните години като компенсация след сравнително ниските нива по-рано през периода.

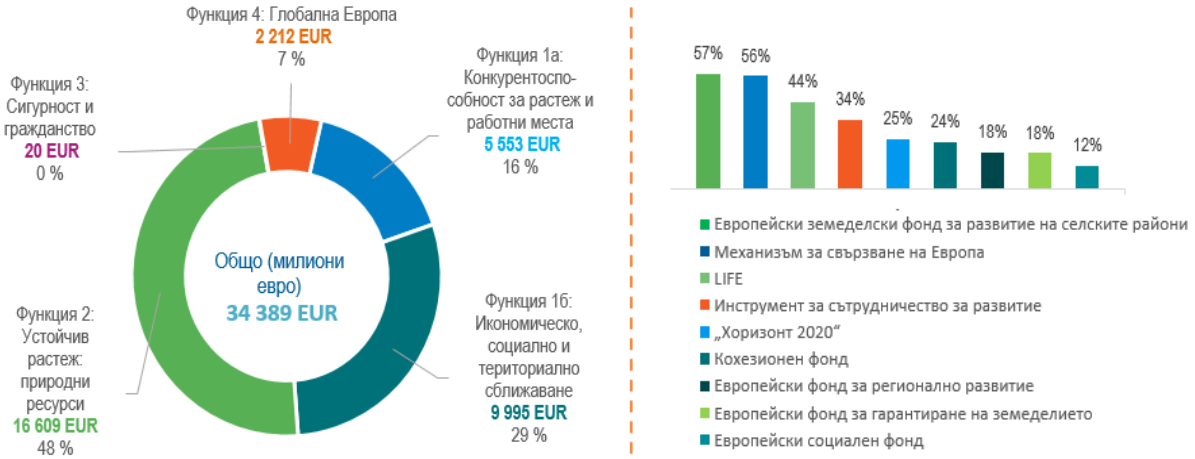

Ляво: Принос към разходите, свързани с климата през 2019 г., по бюджетни функции.
Дясно: Дял на основните програми през 2019 г., които имат принос в областта на климата.
Източник: Европейска комисия

Благодарение на подхода на интегриране, всички функции имат принос за постигането на този всеобхватен приоритет. Повече от **90 %** от разходите, свързани с климата, се финансират по функции „Устойчив растеж: природни ресурси“(функция 2), „Икономическо, социално и териториално сближаване“ (функция 1б) и „Конкурентоспособност за растеж и работни места“ (функция 1а).

Степента, до която отделната програма е свързана с климата варира в зависимост от нейната област на действие и естеството на инвестицията. През 2019 г. за целите в областта на климата е осигурен принос в размер на 28 %, или 16 милиарда евро, от финансирането за **общата селскостопанска политика** и 21 % по линия на Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд. Благодарение на внимателното разработване на програми делът на разходите, свързани с климата, нараства в други

области: например приносът на **Европейския социален фонд** е увеличен от 0 % през 2014 г. на 12 %, или 1,6 милиарда евро, през 2019 г.

С цел да се бори с изменението на климата и влошаването на състоянието на околната среда и да се превърне в **първата в света неутрална по отношение на климата икономика** до 2050 г., ЕС трябва да ускори прехода към по-устойчива икономика. В съответствие с Парижкото споразумение по изменение на климата и с целите на Организацията на обединените нации (ООН) за устойчиво развитие Комисията предлага за следващия дългосрочен бюджет да се определи дори още по-амбициозна цел за интегриране на въпросите, свързани с климата във всички програми на ЕС, **а именно поне 25 % от разходите на ЕС да се насочват към постигането на свързани с климата цели**. Това ще осигури важен принос за реализирането на предложения от Комисията Европейски зелен пакт.

ЕС също така полага съгласувани усилия в подкрепа на **биологичното разнообразие**. Между 2014 и 2020 г. от бюджета на ЕС са осигурени 85 милиарда евро (8 % от общите разходи) за подпомагане на биоразнообразието. Приносът на бюджета е стабилен през целия период, с изключение на първите 2 години от изпълнението.

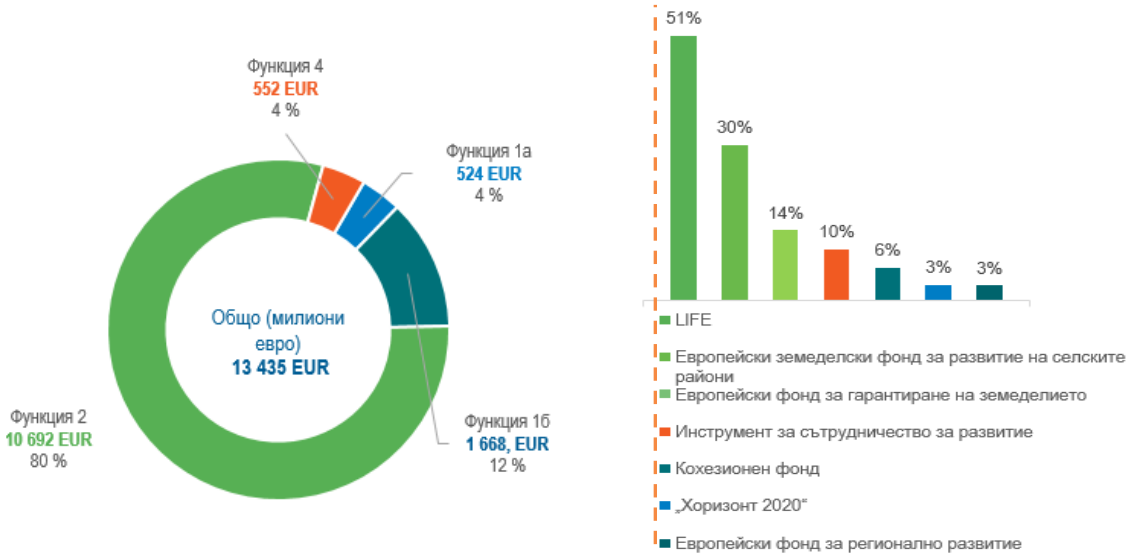

Ляво: Принос към разходите, свързани с биологичното разнообразие през 2019 г., по бюджетни функции.
Дясно: Дял на основните програми през 2019 г., които имат принос в областта на биологичното разнообразие.
Източник: Европейска комисия

Въпреки че по-голямата част от разходите за биологично разнообразие са свързани с функцията „Устойчив растеж: природни ресурси"(функция 2), много други програми също допринасят за справянето със загубата на биологично разнообразие.

През 2019 г. приносът от бюджета на ЕС за борбата срещу загубата на биологично разнообразие възлиза на почти**13,4 милиарда евро**, или **8,3 %** от бюджета. Повече от **75 %** от разходите са направени по линия на общата селскостопанска политика.

Като неразделен елемент на Европейския зелен пакт, **новата стратегия за биологичното разнообразие за 2030 г.** ще включва трансформационен план за по-нататъшна защита и възстановяване на природата, което ще доведе до ползи както за спиране на загубата на биологично разнообразие, така и за смекчаване на последиците от изменението на климата. Бюджетът на ЕС ще играе важна роля за осъществяването на тази стратегия.

Допълнителна информация за това как се използва бюджетът на ЕС за подпомагане на климата и биологичното разнообразие е предоставена в приложение 2 към настоящия доклад.

1.2.2. Бюджетът на ЕС и програмата за устойчиво развитие до 2030 г.

ЕС, съвместно със своите държави членки, е напълно ангажиран да застане начело в изпълнението на **програмата до 2030 г. за устойчиво развитие**. Програмата до 2030 г. представлява споделената пътна карта, приета под егидата на Организацията на обединените нации за мирен и просперираща свят, която е от първостепенно значение за ценностите на ЕС и бъдещето на Европа. ЕС се ангажира да прилага целите за устойчиво развитие както във вътрешната, така и във външната си политика. След приемането на програмата през 2015 г. ЕС постигна значителен напредък в постигането на целите за устойчиво развитие и продължава да полага все повече усилия.

ЕС предприе преход към нисковъглеродна, неутрална по отношение на климата, кръгова икономика с ефективно използване на ресурсите, която се отличава с повишена сигурност, просперитет, равенство и приобщаване. В тази светлина, разработването и прилагането на разходните програми на ЕС е насочено към реализиране на целите във всяка област на политиката, като същевременно се насърчава устойчивостта чрез действия и намеси на съответните програми. Чрез **Европейския консенсус относно развитието** ЕС също така съгласува подхода си към политиката за международно сътрудничество и развитие с програмата до 2030 г., като постави целите за устойчиво развитие и Парижкото споразумение в центъра на външните си действия.

Предвид взаимосвързания характер на тези цели, повечето от бюджетните програми на ЕС са предназначени за постигане на множество цели за устойчиво развитие. В момента 75 % от бюджетните програми на ЕС (45 от общо 60) допринасят за постигането на тези цели. На следващата инфографика е даден неизчерпателен брой примери за това как програмите на ЕС допринасят за целите за устойчиво развитие. Съгласуваният подход на ЕС подкрепя различни инициативи в широк спектър от области на политиката в цял свят, за да се насърчава устойчивото развитие за всички.

През 2018 г. на **фонд „Убежище, миграция и интеграция“** са отпуснати над 194 милиона евро, предвидени за парична помощ и схема за настаняване в Гърция, чрез които са осигурени близо 25 000 места в апартаменти и подходящи приюти за най-уязвимите мигранти.

През 2018 г. хранителната помощ достигна до 12,6 милиона души чрез **Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица**.

27,5 милиона души са облагодетелствани от подобрените здравни услуги, финансирани от **Европейския фонд за регионално развитие** до края на 2018 г.

Програмата „безопасно и справедливо“ (на стойност 25 милиона евро) в рамките на **инициативата Spotlight** има за цел да гарантира, че трудовата миграция е безопасна и справедлива за всички жени в региона, обхванат от Асоциацията на народите от Югоизточна Азия.

До края на 2018 г. финансирането от **Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд** доведе до увеличаване на капацитета за рециклиране на 765 000 тона годишно в сравнение с 48 000 тона годишно в края на 2017 г.

С финансиране от **Инструмента за сътрудничество за развитие** по програма Switch Africa Green се предоставя финансиране за екологични бизнес проекти в Африка. В първия етап на програмата са подкрепени 3 000 микро-, малки и средни предприятия и е осигурен принос за създаването или осигуряването на 10 000 екологични работни места.

През 2019 г., в рамките на съюза Африка—Европа над 8 000 африкански студенти и служители получиха стипендии в университети в ЕС по програма **Еразъм+**, като общият им брой е достигнал над 26 000 от 2014 г. насам.

До края на 2019 г. от **Европейския социален фонд** бяха отпуснати 2,4 милиарда евро за проекти, насочени към постигане на равенство между половете. Например по проекта nidi gratis в Ломбардия, Италия бе предоставен безплатен достъп до детските градини за децата на 30 000 семейства с ниски доходи.

От 2014 г. насам над 3 милиона души са получили достъп до висококачествена питейна вода и пречистване на отпадъчни води по линия на **Европейския фонд за регионално развитие** и **Кохезионния фонд**.

Европейският фонд за стратегически инвестиции помогна за осигуряването на възобновяема енергия за приблизително 10 милиона домакинства и спестяването на над 5 000 гигаватчаса енергия годишно.

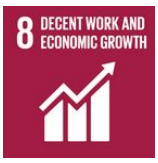

Оценки и насоки за управление на иновациите се предоставят на над 4 000 малки и средни предприятия (МСП) годишно по **програмата за конкурентоспособност на предприятията и малките и средните предприятия**.

Услугата за търсене и спасяване на **„Галилео“** позволява времето, необходимо за откриване на аварийни маяци при бедствени ситуации да бъде намалено на 10 минути.

През 2019 г. чрез **хуманитарна помощ** е осигурено финансиране за 24 държави и за шест регионални интервенции за укрепване на готовността при бедствия на националните системи за реагиране, както и за смекчаване на въздействието на предизвиканите от климата бедствия върху хуманитарните нужди.

Към днешна дата **Европейският фонд за морско дело и рибарство** е финансирал близо 15 000 проекта за опазване на морската среда и гарантиране на по-добра ефективност на ресурсите.

Проектът Diversifood, финансиран по програма **„Хоризонт 2020“** има за цел да се развива биологично земеделие и земеделие с ниско равнище на използваните ресурси чрез обогатяване на разнообразието от култивирани растения в различните агроекосистеми.

По програмата за **правосъдие** бе подкрепено участието на 1 358 участници в програми за съдебно обучение през 2018 г., като по този начин бе насърчена общата правна и съдебна култура.

Очаква се близо 50 % от населението на света да получи свободен, пълен и отворен достъп до данни, произтичащ от споразуменията за международно сътрудничество по **програма „Коперник“** чрез местен център за данни.

1.2.3. Бюджетът на ЕС: мощен инструмент за реагиране при кризи

Бюджетът на ЕС може да бъде мобилизиран по бърз и гъвкав начин като част от координирана европейска реакция при кризи. Това е явно илюстрирано от продължаващия отговор на пандемията от COVID-19. Комисията предложи да се използва цялата останала гъвкавост в настоящата финансова рамка, за да бъде доставено бързо финансиране там, където е най-необходимо. Тук са включени следните примери.

- Чрез **Инвестиционната инициатива в отговор на коронавируса** бяха мобилизирани всички налични фондове за сближаване, за да се предостави незабавна подкрепа на мерките за реагиране при кризи на държавите членки. Тази подкрепа включва задоволяване на най-належащите нужди от медицински консумативи и оборудване, както и справяне с последиците от икономическата криза чрез краткосрочни схеми за работа, финансова подкрепа за МСП и предоставяне на незабавна ликвидност. Мерките са придружени от редица механизми за гъвкавост, включително относно правилата за съфинансиране. Благодарение на Инициативата бяха мобилизирани общо до 54 милиарда евро от европейските структурни и инвестиционни фондове, за да се посрещнат неотложните кризисни нужди в държавите членки.
- Обхватът на **фонд „Солидарност“ на ЕС** беше разширен от 1 април 2020 г., за да бъдат включени в него тежките извънредни ситуации в областта на общественото здраве. До 800 милиона евро могат да бъдат предоставени на държавите членки и на държавите кандидатки, които са сериозно засегнати от извънредното положение във връзка с COVID-19, за финансиране на помощта за населението (мерки в областта на медицината, здравния сектор и мерки от типа на гражданската защита) и мерките, предприети за ограничаване разпространението на болестта.
- **Инструментът за спешна подкрепа** бе повторно активиран през април 2020 г. с бюджет от 2,7 милиарда евро за подпомагане на държавите членки, а бюджетът на Механизма за гражданска защита на Съюза/rescEU беше увеличен с 380 милиона евро. С тези средства се помага на държавите членки бързо да набавят и разпространяват доставките, необходими за борба с коронавируса чрез мерки, които включват създаване на стратегически резерв в rescEU от медицинско оборудване, включително вентилатори и лични предпазни средства, например маски.
- В съответствие с програмата за научни изследвания и иновации **„Хоризонт 2020“** Комисията стартира покана за заявяване на интерес за подкрепа на изследванията, свързани с COVID-19, с финансиране, мобилизирано по линия на **специален фонд за спешни изследвания**. През януари 2020 г. например беше първата покана за здравни изследвания в областта на COVID-19, насочени към разработването на ваксини, алтернативни диагностични тестове, нови лечения и подобряване на мерките за обществено здраве. В резултат на поканата 136 изследователски екипа ще работят с общ бюджет от 47,5 милиона евро по 17 проекта. Допълнителни 45 милиона евро ще бъдат отпуснати чрез съвместното предприятие за изпълнение на втората инициатива за иновативни лекарства, както и 164 милиона евро чрез покана, отправена в пилотната фаза на Европейския съвет по иновациите.
- **Като глобален фактор и същевременно участник в колективни инициативи като Екип Европа** (ЕС, държави членки, финансови институции) ЕС осигури финансова подкрепа на държавите партньори на стойност общо над 36 милиарда евро, като се съсредоточи върху справянето с непосредствената здравна криза и произтичащите от нея хуманитарни нужди, укрепването на здравните системи, системите за водоснабдяване и канализация на държавите партньори и техния капацитет за научни изследвания и готовност за справяне с пандемията, както и върху смекчаването на социално-икономическото въздействие. Освен това **ЕС насърчава глобалните действия срещу коронавируса съвместно с многостранни партньори**; на международна конференция на донорите бяха обещани над 9,8 милиарда евро от повече от 40 държавни или правителствени ръководители и министри в подкрепа на съвместното развитие и универсалното внедряване на диагностика, лечение и ваксини срещу коронавируса.

В допълнение към тази реакция, която ще доведе до бърза подкрепа, Комисията предложи да се използва и пълният потенциал на бюджета на ЕС за осигуряване на трайно и просперииращо

възстановяване. Като част от Плана за възстановяване на Европейския съюз ([14]), на 27 май 2020 г. Комисията предложи подсилена многогодишна финансова рамка за периода 2021—2027 г., заедно с нов Европейски инструмент за възстановяване (Next Generation EU) за стимулиране и предварително финансиране. Тези предложения са в подкрепа на справянето с кризи и осигуряват рамка за дългосрочни инвестиции в устойчивостта на ЕС и прехода към зелена и цифрова икономика. Повишаването на гъвкавостта на бюджета на ЕС и инвестирането в готовност за справяне с кризи и устойчивост ще бъдат приоритетни за бъдещата финансова рамка.

Финансирането, събрано за Next Generation EU ще бъде инвестирано в три стълба: подкрепа за държавите членки с инвестиции и реформи; енергичен импулс за икономиката на ЕС чрез стимулиране на частните инвестиции; и извличане на поуки от кризата. Пример за извличане на поуки от кризата е предложението за програмата „ЕС в подкрепа на здравето“ за периода 2021—2027 г.: общият бюджет от 9,4 милиарда евро е знак за съществена промяна в приноса от ЕС за здравния сектор.

([14]) Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „Бюджетът на ЕС осигурява ресурс за плана за възстановяването на Европа“ (COM(2020) 442 final, 27.5.2020 г.).

1.3. Конкурентоспособност за растеж и работни места

Всички суми са в милиони евро.
Източник: Европейска комисия

През 2019 г. бяха отпуснати 23 милиарда евро за конкурентоспособност за растеж и работни места, което представлява почти 15 % от бюджета на ЕС. В тази бюджетна функция са привлечени значителни икономически инвестиции за инфраструктура, научни изследвания и иновации, а също и за подкрепа на малки и средни предприятия. Този тип инвестиции са ключови за двойния преход към **цифрова и неутрална по отношение на климата икономика** и имат фундаментална роля за устойчивия дългосрочен растеж в Европа.

С тази функция също така се илюстрира силата на бюджета на ЕС да мобилизира инвестиции от други източници. До края на 2019 г например **Европейският фонд за стратегически инвестиции** беше мобилизирал повече от 458 милиарда инвестиции и беше осигурил подкрепа за повече от 8,5 милиона работни места ([15]). Той изигра важна роля за подкрепата на икономиката чрез финансиране на ключови инвестиции в инфраструктура в области като енергетика и транспорт, както и за подпомагането на малките и средните предприятия.

Значителен дял от инвестициите по тази бюджетна функция е предназначен да гарантира, че ЕС ще запази конкурентните си предимства на днешните глобални пазари. Разработването на най-съвременни технологии и подкрепата за внедряването им в ЕС са от съществено значение за приемането на тези технологии от участниците на пазара и гражданите. Чрез тези програми се осигуряват също така инвестиции в основна инфраструктура, независимо дали чрез предоставяне на пряко финансиране в области с недостатъчно финансиране или чрез инвестиции в развитието или поддържането на инфраструктура, която е основна за функционирането на вътрешния пазар. Освен това посредством тази бюджетна функция, заедно с други части от бюджета на ЕС, се инвестира в човешки капитал, по-специално чрез предоставяне на възможности за мобилност.

([15]) Вж. приложение 1 — Общ преглед на изпълнението на програмите за Европейския фонд за структурни инвестиции.

1.3.1. Бюджетът на ЕС създава възможност за преход към зелена икономика чрез подкрепа за иновациите и инвестиции в чиста енергия и транспорт

За да бъде възможен преходът към зелена икономика, от бюджета на ЕС се финансира съответната инфраструктура, като например за производство на възобновяема енергия, и се поставя акцент върху интелигентни решения чрез разработване на иновативни технологии и съчетаването им с инвестиции в основна инфраструктура.

Програмата **„Хоризонт 2020“** за научни изследвания и иновации е една от най-големите единни интегрирани програми за научни изследвания и иновации от този тип в света. Тя е особено важна и емблематична за по-широкия стремеж да се подкрепят иновациите и технологичното развитие чрез бюджета на ЕС. Чрез „Хоризонт 2020“ се подкрепя цялата верига от изследвания и развойна дейност от лабораторията до пазара. Целта е да гарантира, че ЕС генерира наука и технологии от световна класа, за премахване на пречките пред иновациите и улесняване на съвместната работа на публичния и частния сектор за намиране на решения на основните предизвикателства, пред които се изправя нашето общество. До края на 2019 г. по програмата бяха подкрепени над 23 000 организации, за да получат достъп до рисково финансиране, както и 5522 висококачествени изследователски проекта в рамките на Европейския научноизследователски съвет и 44 000 иновации, които включват прототипи и дейности по изпитване ([16]). Независимо от това делът на разходите, свързани с климата по „Хоризонт 2020“, остава под очакваното ниво, в размер на 27 %, поради затруднения в предварителното оценяване на степента, до която определени изследователски проекти ще имат принос за целите, свързани с климата. Комисията взема мерки спрямо тази ситуация чрез отправяне на покана, посветена на Европейския зелен пакт през 2020 г., с бюджет от 1 милиард евро. Това значително ще повиши нивото на разходите, свързани с климата.

По програма „Хоризонт 2020“ беше публикувана обща покана за представяне на предложения за **„Изграждане на нисковъглеродно и устойчиво на изменението на климата бъдеще: батерии от следващо поколение“**, с която за първи път бяха обединени всички теми, свързани с батериите в една покана „Алианс за акумулаторните батерии“, включително седем теми, засягащи транспортни и стационарни приложения, материали и производство. Финансирани бяха шестнадесет предложения с общ принос от ЕС в размер на 97 милиона евро ([17]).

Проектът „Фазови преходи, индуцирани от потока“ подкрепя иновациите за заместване на пластмасата с устойчиво и здраво влакно. По проекта се извършва изпитване и разработване на нова форма на обработване на полимери чрез контролирано втвърдяване, получени от естествени материали с намалена употреба на вода и енергия. Вдъхновение за създаването на високоефективни естествени влакна (устойчиви, разградими и еластични) по начин, който е над 1 000 пъти по-енергоефективен от индустриално произведените влакна, е почерпено от паяците и копринените буби. Благодарение на генерираните много ниски емисии на CO_2 и използването на природни ресурси, тази нова форма на обработване на полимери ще намали потреблението на енергия и производството на пластмаса. Проектът вече е част от мащабния пилотен проект на Европейски съвет по иновациите.

Друг важен принос в тази област имат космическите програми на ЕС. Програмата **„Коперник“** е световен лидер в **наблюдението на Земята, като в момента по програмата се управляват седем спътника, а подготовката на осмия ще бъде завършена през 2019 г.** Тя е от съществено значение за разбирането на климатичните системи, като предлага широк спектър от безплатни услуги на всички заинтересовани страни от ЕС. През 2019 г. броят на активните потребители за първи път надмина

([16]) Вж. приложение 1 — Общ преглед на изпълнението на програма „Хоризонт 2020“.
([17]) Генерална дирекция „Научни изследвания и иновации“, *Годишен отчет за дейността за 2019 г.*, стр. 18—19.

300 000 ([18]) — много по-голям брой от първоначално очаквания. Услугите на „Коперник“ поддържат както точното прогнозиране на времето, така и наблюдението на изменението на климата и влиянието на замърсяването. Ключов компонент на „Коперник“ е **услугата за управление на извънредни ситуации**, която подпомага органите за гражданска защита при незабавното реагиране на бедствия, например при горските пожари в Гърция и Италия през 2019 г., както и при горските пожари в Австралия, наред с останалите.

Преки инвестиции в инфраструктура са направени в рамките на **Механизма за свързване на Европа**, чрез който се финансира основна транспортна, енергийна и телекомуникационна инфраструктура, като се интегрират мрежи в целия ЕС. Механизмът за свързване на Европа (МСЕ) е фокусиран върху интелигентни решения, обединяващи цифровизацията и инфраструктурата с цел създаване на безопасни и ефективни интегрирани мрежи за подкрепа на декарбонизацията чрез устойчиви решения в транспортния, енергийния и цифровия сектор. По линия на МСЕ са съфинансирани проекти в транспортния сектор, които ще доведат до електрифициране на повече от 2 000 km железопътни линии, модернизиране на близо 3 000 km вътрешни водни пътища и разполагане на около 13 000 пунктове за доставка на алтернативни горива в цяла Европа, което ще насърчи екологизирането на транспортния сектор. Енергийният компонент на Механизма за свързване на Европа допринесе, наред с други неща, за прекратяване на енергийната изолация на балтийските държави, подобряване на взаимосвързаността на Иберийския полуостров с останалата част на Европа и свързване на Ирландия с континентална Европа. Всичко това помогна значително за включване на по-голям дял възобновяема енергия в електроенергийната система. Освен това, в съответствие с целта за неутралност по отношение на климата, Комисията прави оценка на съществуващите регламенти за трансевропейската мрежа, за да съгласува допълнително мащабните си инвестиции в инфраструктура.

По отношение на транспортната инфраструктура е постигнат напредък в региона на Балтийско море и по железопътната инфраструктура, която пресича германско-полската граница, в резултат на което ще бъдат облагодетелствани близо 95 милиона граждани.

Морска среда: фериботи с нулеви емисии — зелена връзка в целия регион Йоресунд

Действието обхвана въвеждането на нови и иновативни концепции и технологии посредством преобразуването на два съществуващи сложни пътнически кораба — първоначално задвижвани с мазут — за да преминат изцяло на задвижване с електроенергия с помощта изключително на батерии. С действието бе намерено по-екологосъобразно решение на силно натоварена морска връзка, свързваща пристанищата от общата трансевропейската транспортна мрежа Хелсингер (Дания) и Хелсингборг (Швеция). Освен това бяха изградени инсталации за осигуряване на захранване и зареждане, необходими в пристанищата/фериботните терминали. Проектът подкрепи развитието на чисти морски магистрали чрез изпитване и внедряване на нови технологични решения в реални експлоатационни условия.

1.3.2. Бюджетът на ЕС подкрепя цифровия преход чрез инвестиране в ключова цифрова инфраструктура, изследвания и услуги

Подкрепата за цифровия преход играе важна роля за инвестициите от бюджета на ЕС. Освен осигуряването на достъп до цифровото пространство, основно внимание се обръща на безопасността и благополучието на гражданите и предприятията, независимо дали с цел да бъдат защитени от проблеми като киберпрестъпност или пряко да бъде подобрена безопасността на гражданите и устойчивостта, както и на безопасността на основната инфраструктура. Идеята е да се създаде екосистема от оперативно съвместими цифрови услуги, достъпни за гражданите, бизнеса и администрациите в целия ЕС, така че те да могат да се възползват изцяло от единния цифров пазар.

([18]) Вж. приложение 1 — Общ преглед на изпълнението на програма „Коперник“.

За да бъде подкрепен цифровият преход, ресурсите по **„Хоризонт 2020“** бяха насочени към проекти за изграждане на нов капацитет в областта на изкуствения интелект и за справяне с киберпрестъпността. Ключовите проекти през 2019 г. включват Formobile, цялостна верига за съдебно разследване, насочена към мобилни устройства, използвани от престъпници ([19]), и Spider, изследователски проект за разследване на сигурността на 5G телекомуникационни мрежи.

Механизмът за свързване на Европа подкрепя цифровия преход чрез осигуряване на необходимата основна широколентова инфраструктура и насърчаване на свързаността, а също и чрез включване на цифрови иновации в разработването на подкрепени проекти за транспортна и енергийна инфраструктура. В телекомуникационния сектор бюджетът на ЕС дава възможност за осигуряване на оперативна съвместимост на специфични услуги на ниво ЕС в области като здравеопазване, правосъдие, данни за социалната сигурност, електронно управление, дезинформация, цифрови умения и киберсигурност. До края на 2019 г. тези услуги бяха използвани в рамките на 500 проекта в държавите членки и държавите, участващи в Европейското икономическо пространство. Чрез инициативата WiFi4EU, по линия на МСЕ в областта на телекомуникациите беше подкрепено инсталирането на безплатна Wi-Fi връзка в публичните пространства на 7980 европейски общини и бе създаден капиталов инструмент, Фонд за широколентова връзка в Европа, за разгръщане на мрежи с много голям капацитет.

Инфраструктурата за цифрови услуги в областта на електронното здравеопазване улеснява осигуряването на непрекъснатост на грижите и безопасност на пациентите за граждани, търсещи трансгранично здравно обслужване, като позволява обмен на здравни данни през националните граници. Чрез трансграничните електронни рецепти/електронни предписания (eP) пациентите в чужбина могат да получават еквивалентните лекарства, които биха получили в своята държава. Чрез услугите за обобщени данни за пациента здравните специалисти получават достъп до проверени ключови здравни данни за пациент, нуждаещ се от непланирано трансгранично здравно обслужване. Трансграничният обмен на обобщени данни за пациента и електронни рецепти се осъществява от януари 2019 г. насам, като между Финландия, Португалия, Естония и Хърватия вече са обменени близо 8000 електронни рецепти. През 2019 г. Чехия, Люксембург, Хърватия и Малта направиха възможен обмена на обобщени данни за пациента, а Португалия се присъедини към тях в началото на 2020 г.

Друга област е географското позициониране. Програмата **„Галилео“** с изведени 26 сателита в орбита ([20]) помага за подобряване на точността и надеждността на услугите за локализация в смартфоните на повече от 1 милиард потребители по целия свят. Освен това **Европейската геостационарна служба за навигационно покритие играе ключова роля** за критични по отношение на безопасността услуги като авиационната безопасност. В края на 2019 г. 350 летища, в които е внедрена тази услуга функционираха в 23 държави в Европа, като броят им продължава да се увеличава за пета поредна година от 129 през 2014 г. ([21]).

Трите първоначални услуги на **„Галилео“** (отворена услуга, публично регулирана услуга и услуга по търсене и спасяване) бяха предоставяни непрекъснато през 2019 г., с изключение на 6-дневно прекъсване през юли 2019 г. на първоначалните услуги на „Галилео“ за навигация и синхронизация поради технически инцидент. През този период услугата по търсене и спасяване „Галилео“ остана незасегната. Независимият съвет за разследване, създаден от Комисията анализира основните причини за инцидента и даде препоръки. Комисията въведе процес за прилагане на препоръките, за да се гарантира, че „Галилео“ е стабилна, здрава и устойчива система.

Много от тези инвестиции и инфраструктури изискват време за създаване, а циклите на инвестиране са много дълги, което означава, че често е трудно да се отбележат постигнатият пряк напредък и конкретните резултати. В същото време подобно финансиране от бюджета на ЕС оказва реално влияние върху живота на гражданите. Например, една трета от всички общини в ЕС прилагат WiFi4EU в рамките на Механизма за свързване на Европа, като осигуряват на гражданите безплатна безжична Wi-Fi връзка, поддържана от ЕС. Подобрените благодарение на „Галилео“ услуги за локализация спасяват живот, като

([19]) Покана за набиране на предложения за Formobile — също https://formobile-project.eu/

([20]) През 2019 г. 22 спътника на системата „Галилео“ функционират в пълна степен за осигуряване на всички услуги.

([21]) Основна стъпка към разширяване на навлизането на пазара на Европейската геостационарна служба за навигационно покритие беше приемането през 2018 г. на изискванията за използване на въздушното пространство и процедурите за навигация, основана на летателните характеристики и оборудването на въздухоплавателното средство.

указват на службите за спешно реагиране местоположението при обаждане на номер 112 от мобилни телефони.

1.3.3. Бюджетът на ЕС осигурява съществена подкрепа за малките предприятия и предприемачите

Освен съсредоточаването специално върху прехода към зелена икономика, бюджетът на ЕС подкрепя във по-голяма степен инвестициите, необходими на ЕС за дългосрочна устойчива икономика с фокус върху хората. Въпреки че научните изследвания и развойната дейност и инфраструктурата остават важни в тази област, съществуват и други важни области, като подкрепа за малките и средните предприятия, както и предприемачеството и социалните иновации.

Малките и средните предприятия представляват гръбнака на икономиката на ЕС, като съставляват 99 % от всички предприятия. Те произвеждат 56 % от икономическата продукция и осигуряват 67 % от общата заетост ([22]). Въпреки значението им за икономиката, малките и средните предприятия продължават да срещат предизвикателства като намиране на финансиране в различни сегменти на вътрешния пазар. Бюджетът на ЕС осигурява подкрепа и възможности през целия им жизнен цикъл, от тяхното създаване, през пазарната реализация, до дългосрочните инвестиции и устойчивостта. Основната програма към бюджета за подпомагане на малките и средните предприятия е **програмата на ЕС за конкурентоспособност на предприятията и малките и средните предприятия**, която насърчава предприемачеството и по този начин помага на тези предприятия да получат достъп до финансиране и пазари и да подобрят своята конкурентоспособност.

През април 2020 г. един от компонентите ѝ — Механизмът за гарантиране на заеми — беше подсилен с допълнителни средства от Европейския фонд за стратегически инвестиции, за да могат банките да предлагат мостово финансиране за малки и средни предприятия. Посредством този механизъм до края на 2019 г. по програмата беше предоставено финансиране на повече от 500 000 малки и средни предприятия, осъществяващи дейност в 32 държави ([23]) Помощ по линия на механизма получи и бизнесът, засегнат от икономическото въздействие на коронавирусната пандемия. Финансовата подкрепа е под формата на заеми за оборотен капитал (от 12 или повече месеца), заедно с кредитни ваканции, позволяващи забавяне на изплащането на съществуващите заеми. Мрежата Enterprise Europe също помага на малките и средните предприятия чрез иновационни партньорства в области, свързани с COVID-19 (като защитно или медицинско оборудване) и съвети за достъп до специализирана европейска и национална финансова подкрепа.

По-целенасочено финансиране за започване на дейност се предоставя на иновативни стартиращи фирми от **Европейския съвет за иновации** по „Хоризонт 2020“ и на микро и социални предприятия от **Програмата за заетост и социални иновации**. Целта в този случай са конкретни сегменти от пазара — силно иновативни малки и средни предприятия, както и социални предприятия — които в исторически план са били изправени пред специфични трудности при достъпа до финансиране. Цифрите са обнадеждаващи и показват значителен ръст на водещите до пробив иновации и дружествата с висок растеж. Всяко инвестирано евро от Европейския съвет по иновациите задейства последващи инвестиции в размер на 2,4 ([24])EUR. Освен това по Програмата за заетост и социални иновации се очаква да бъдат отключени над 2,7 милиарда евро финансиране в резултат на гаранционни споразумения на стойност 236 милиона евро, сключени от Комисията с финансови посредници.

Подкрепа за предприемачество се предоставя и в нефинансова форма по програма **„Еразъм за млади предприемачи“**, с която се насърчава обменът между стартиращи и опитни предприемачи. През 2019 г. бяха реализирани 2 100 обмена, а над 90 % от участващите предприемачи са посочили, че програмата има успех.

([22]) *Годишен доклад относно европейските МСП за периода 2018—2019 г.*, проучване, проведено от името на Генерална дирекция „Вътрешен пазар, промишленост, предприемачество и МСП“ (https://ec.europa.eu/growth/smes/business-friendly-environment/performance-review_bg).

([23]) Вж. приложение 1 — Общ преглед на изпълнението на програмата за конкурентоспособност на предприятията и малките и средните предприятия.

([24]) Генерална дирекция „Научни изследвания и иновации“, *Годишен отчет за дейността за 2019 г.*, стр. 7.

Друг важен принос от бюджета на ЕС е финансирането за малки и средни предприятия в рамките на **Европейския фонд за стратегически инвестиции**. В областта на рисковото финансиране за иновативни микро, малки и средни и социални предприятия, както и за онези, които функционират в секторите на културата и творчеството, се очаква фондът да подкрепи повече от 1,1 милиона такива предприятия.

1.3.4. Бюджетът на ЕС се инвестира в гражданството и ценностите на ЕС чрез насърчаване на трансграничната мобилност

Освен преките инвестиции в икономическа инфраструктура и предприятия, бюджетът на ЕС се инвестира също така в хора и институции, които насърчават споделените европейски ценности под мотото на ЕС „Обединени в многообразието".

По програма **Еразъм+** се предлагат възможности на млади хора, учащи се и служители от всички възрасти да учат, да се обучават и да бъдат доброволци в Европа и извън нея. През 2019 г. повече от 900 000 лица имаха шанс да отидат в чужбина и да изживеят живота си по различен начин: да се обучават във висше образование, в професионално обучение и чрез различни други възможности за обмен ([25]). Променящите живота последици от този опит понякога осигуряват важен принос за подобряване на перспективите за заетост и насърчаване на идеята за гражданство на ЕС.

По **Програмата за заетост и социални иновации** бе подкрепена мобилността на работниците чрез трансгранични партньорства и целеви схеми за мобилност. Подкрепата за мобилните работници бе допълнително разширена през 2019 г. със създаването на Европейски орган по труда ([26]), който има за цел да гарантира, че правилата на ЕС относно мобилността на труда и координацията на социалната сигурност се прилагат по справедлив и ефективен начин, за да бъде по-лесно за гражданите и предприятията да се възползват от вътрешния пазар.

В допълнение към насърчаването на създаването на връзки и извършването на обмен в ЕС, е установено, че трансграничното сътрудничество стимулира успешните и ефективни изследвания. **„Хоризонт 2020"** продължи да подкрепя трансграничните мрежи от изследователи. Продължиха инвестициите във връзка с **действие „Мария Склодовска-Кюри"** по програма „Хоризонт 2020", за да се даде възможност на европейските изследователи да работят и да си сътрудничат в други държави, на всички етапи от кариерата си, като бяха подкрепени инициативи, които премахват бариерите между академичните среди, промишлеността и бизнеса.

([25]) Вж. приложение 1 — Общ преглед на изпълнението на програма „Еразъм".
([26]) Регламент (ЕС) 2019/1149 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. за създаване на Европейски орган по труда.